

**Recenzja: P. Bender, P. Blajer, A. Makowiec,
Z. Truszkiewicz, *Prawo rolne*. Seria: „Skrypty Becka”,
Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2022, ss. 265**

Artur Lis*

ORCID: 0000-0003-4613-0671
Katolicki Uniwersytet Lubelski

Recenzowana książka nie jest pierwszą publikacją stanowiącą podręcznikowe opracowanie prawa rolnego. Warto wymienić kolejne wydania „Prawa rolnego” pod redakcją naukową Pawła Czechowskiego¹ czy ostatnio „Instytucje prawa rolnego” pod redakcją Małgorzaty Korzyckiej². Publikacja przedstawia problematykę prawa rolnego z podkreśleniem najważniejszych zagadnień związanych zarówno z prawem cywilnym, administracyjnym, jak i europejskim. Choć w tytule rozprawy mowa jest tylko o polskim prawie rolnym, to zakres jego rozważań obejmuje nie tylko prawo rolne jako określony system norm prawnych, ale także to, co wiąże się z ich wykładnią i stosowaniem, a więc z prawem pojmowanym nie tylko w sposób pozytywistyczny (co odpowiada rozpowszechnionemu u nas stereotypowi i standardowi), ale także prawo w działaniu, a więc prawo ujmowane w sposób realistyczny czy funkcjonalny.

We wstępie Zygmunt Truszkiewicz słusznie zaznacza, że „Prawo rolne jest bardzo ważną dziedziną prawa. Obejmuje ono bowiem normy prawne związane z szeroko rozumianą działalnością rolniczą oraz z środowiskiem wiejskim. Generalnie normy regulują (porządkują) relacje społeczne występujące w przestrzeni społecznej, oddziałując na zachowania konkretnych podmiotów w danej sferze, w tym przypadku w szeroko rozumianym w rolnictwie. Są to normy o charakterze zarówno publicznym, jak i prywatnym, z tym że ze względu

* artur.lis@kul.pl

¹ *Prawo rolne*, red. P. Czechowskim i in., Wydawnictwo Wolters Kluwer, wyd. 5, Warszawa 2019.

² *Instytucje prawa rolnego*, red. M. Korzycka i in., Wydawnictwo Wolters Kluwer, wyd. 1, Warszawa 2019.

na ogromne znaczenie społeczne działalności rolniczej i gruntów rolnych, wzmacniane globalizacyjnymi procesami, w prawie rolnym coraz bardziej dominują regulacje publicznoprawne. Mogą one zatem posłużyć również do wyjaśniania mechanizmów oddziaływania prawa publicznego i prywatnego na relacje społeczne, ukazywania złożoności samego prawa, jak i trudności w jego konstruowaniu i stosowaniu w praktyce, a tym samym do szerszego postrzegania prawa jako narzędzia zapewniania ładu społecznego”.

Strukturę pracy należy uznać za prawidłową. Książka składa się z 19 rozdziałów: I. Pojęcie prawa rolnego i jego źródła; II. Grunt rolny, nieruchomości rolna, grunt leśny, nieruchomości leśna; III. Gospodarstwo rolne; IV. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa; V. Regulacje Kodeksu Cywilnego ograniczające obrót nieruchomościami rolnymi *inter vivos*; VI. Ograniczenia obrotu nieruchomościami rolnymi przewidziane w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego; VII. Nabywanie nieruchomości rolnych przez cudzoziemców; VIII. Umowa dzierżawy nieruchomości rolnej; IX. Kontrakcja; X. Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa; XI. Dziedziczenie gospodarstw rolnych; XII. Grupy producentów rolnych i ich związki; XIII. Scalanie i wymiana gruntów; XIV. Ochrona gruntów rolnych i leśnych; XV. Ubezpieczenia społeczne rolników; XVI. Podstawowe informacje o Wspólnej Polityce Rolnej UE; XVII. Organizacja Rynków Rolnych; XVIII. Płatności bezpośrednie i Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa; XIX. Polityka Rozwoju Obszarów Wiejskich. II filar WPR. Przy czym należy zaznaczyć, że poszczególne rozdziały opracowali: Zygmunt Truszkiewicz (rozdziały I–III, XIV), Patryk Bender (rozdziały IV–VII, X), Paweł A. Blajer (rozdziały VIII, XI, XVI–XIX), Aneta Markowiec (rozdziały IX, XII–XIII, XV). Przytoczone tytuły rozdziałów pokazują, że zawarta w książce problematyka jest różnorodna i bogata w swej treści, a przez to wyjątkowo interesująca. To pozwala założyć, że ma ona wielką szansę stać się i być owocną i twórczą.

Autorzy dokonali prawidłowego doboru cytowanych w pracy źródeł. W pracy wykorzystano bardzo bogaty przegląd aktów normatywnych, orzecznictwo oraz literaturę przedmiotu. Na uwagę zasługuje bogate słownictwo i poprawność terminologii prawnej. Tak ustalona struktura dzieła jest właściwa, odpowiednio zaprojektowana. Proporcje pomiędzy poszczególnymi częściami monografii uznają za adekwatne. Język pracy jest poprawny, Autorzy zadbali o profesjonalną korektę językową, o której tak często zapominają naukowcy. Podobnie system przywoływania cytowanych treści należy uznać za poprawny, dobrze skonstruowany i konsekwentnie realizowany. Zasadniczo rozważania rozprawy mają charakter dogmatyczno-prawny. W książce znajdują się także wątki ogólniejsze, teoretyczne i porównawcze.

Rynek rolny określany jest jako ogół transakcji kupna – sprzedaży wytworów produktów, które są produkowane przez sektor rolniczy. Bardziej obszerne pojmowanie rynku rolnego stanowią dodatkowo obroty środkami produkcji i usługami dla rolnictwa. Rynek ten obejmuje całość stosunków wymienionych, towarowo pieniężnych pomiędzy osobami, instytucjami, przedsiębiorstwami i gospodarstwami rolniczymi, które sprzedają wytwory rolne i odpady użytkowe oraz osobom, przedsiębiorstwom i gospodarstwom, które nabywają różnorodne środki produkcji i dobra inwestycyjne a osobą, instytucją i przedsiębiorstwami dokonującymi skupu oraz prowadzących zaopatrzenie wsi w dobra i usługi. Rynek rolny oddziałuje w ogromnym stopniu na gospodarkę, politykę i społeczeństwo. Pełniona przez rynek rolny funkcja fizyczna polega na podtrzymywaniu funkcji produkcyjnej przeprowadzanej w gospodarstwach rolnych i jest kontynuacją procesów technicznych w rolnictwie. W bardziej rozwiniętych krajach występuje więcej funkcji związanych z produktami rolnymi i odpadami użytkowymi, które przejmuje na siebie rynek. Czytelnik recenzowanej publikacji niestety nie znajdzie analizy wybranych rynków rolnych w Polsce (np. rynku rzepaku, rynku cukru, rynku zbóż). Pewnym mankamentem publikacji są braki w wyborze literatury, który rozpoczyna każdy z merytorycznych rozdziałów książki.

Reasumując, należy stwierdzić, że recenzowana publikacja stanowi wartościową pozycję dla polskiej nauki. Wielość poruszonych w pracy zagadnień powoduje, że nie sposób odnieść się w recenzji do wszystkich. Praca koresponduje z aktualnymi potrzebami oraz zawiera istotne wartości poznawcze. Cechuje ją przejrzystość i wysoki poziom wyводу. Autorzy we wzorcowy sposób przeprowadzili szeroko zakrojone, wielopłaszczyznowe badania. Ogromną zaletą recenzowanej książki jest umiejętność prezentowania wiadomości w sposób, który pobudza czytelnika do samodzielnego analizowania jej fragmentów. Z tego też względu jest to publikacja godna polecenia dla wszystkich osób zainteresowanych prawem rolnym – studentów studiów prawniczych oraz administracyjnych.